

Uvodna napomena

Ova knjiga nosi obilježja koja se mogu primijeniti na sve oblike vladavine, ali njen je cilj mnogo precizniji: oličava posebno ono političko uređenje koje se ni za dlaku nije mijenjalo još od nesretnog - i već tako, žalibože, dalekog - dana kad je bilo ustoličeno.

Ne radi se ovdje ni o satiri ni o pamfletu. Ukus modernih naroda je veoma istančan da bi prihvatio tako naprasne istine o suvremenoj politici. Neprirodno dugo trajanje pojedinih uspjeha može, uostalom, iskvariti i samu čestitost; ali, javna svijest još živi i nebesa će se jednoga lijepog dana uključiti u ovu igru koja se zapodjenula protiv njih.

O pojedinim činjenicama i načelima možemo bolje suditi kad ih promatramo izvan okvira u kojem se uobičajeno predočuju; ali, ta promjena motrišta pokadšto prestravljuje pogled!

Sve je ovdje predočeno kroz fikciju; ali, zaludno bi bilo unaprijed dati ključ odgonetke. Ukoliko ova knjiga ima neki domašaj, ukoliko zrači nekom porukom, onda je sam čitatelj mora pronaći, a ne da mu se ponudi gotova. Njeno čitanje, uostalom, priuštiti će mnogu živu razonodu, samo joj treba pristupiti polako, kao što i dolikuje spisima koji nisu ispraznog sadržaja.

Nećemo se pitati koja je ruka ispisala ove stranice: djelo kao što je ovo donekle je bezlično. Ono je odgovor na poziv savjesti; svatko je sudjelovao u njegovu nastanku. Ono je sad tu pred nama i autor se povlači, jer bio je samo onaj što je pribilježio misli koje se tiču mnogih, tek više ili manje skriveni sudionik udruženih sila dobra.

Ženeva, 15. listopada 1864.